

Vad Heckscher och Bagge inte visste

| av Klas Östman

När nu Svensk Tidskrift gör ett uppehåll av oviss varaktighet i utgivningen, kan det vara värt att lägga på minnet vad Gunnar Heckscher skriver i den artikel om tidskriftens historia, som vi trycker om i detta (tillfälligtvis) avslutande nummer: Svensk Tidskrift har återuppstått två gånger, och är "till synes odödlig". De orden gör att jag inte känner mig manad att låta denna del av vår dubbla inledare bli en solenn gravskrift och sammanfattning. Dock känns det något märkligt att konstatera att jag är den sist utnämnde redaktören i ett led som, beroende på hur man räknar, börjar antingen med Hans Forsell eller med Eli Heckscher och Gösta Bagge. Förhoppningsvis förtäljer denna evolution inte vad den ser ut att göra om svensk borgerlighet förr och nu.

ISIN PROGRAMFÖRKLARING 1911 menade Heckscher och Bagge att den moderna världens ständiga mediabus verkligen gjorde det nödvändigt med en publikation som kunde analysera "dagshändelsernas brokiga mångfald" i betraktelser av större djup. De sammanfattade vad de ville verka för med följande ord: "den svenska statens inre och yttre styrka och statsarbetets effektivitet, till stöd för landets gemensamma uppgifter, till vård om rikets internationella ställning och till statsintressets befrämjande gentemot alla enskilda partiers och klassers övergrepp eller oberättigade anspråk". Redaktörerna ansåg det också speciellt värt att nämna "Sveriges oupplösliga samband med det europeiska statssystemet", samt vikten av ett starkt försvar.

År 1911 var således inte i alla delar olikt år 2004, och Svensk Tidskrift kan inte anklagas för flitig kappvändning under decenniernas gång. Den viktigaste skillnaden är kanske vad som skett med statsmakten och hur vi numera ser på den. Heckscher och Bagge hade ingen anledning att betrakta staten med all den välgrundade misstänksamhet som 1900-talets historia har fött hos frihetligt sinnade människor. Av samma orsak nämnde deras program inte uttryckligen det, som nog varit tidskriftens tydligaste signum under Per Heisters och min tid: försvaret av individens frihet gentemot kollektivet och det därmed oupplösligt förenade försvaret av marknadsekonomin.

Sedan det första redaktörsparet skrev, har världen genomlevt två stora totalitära ideologiers segertåg och sammanbrott. Men våra öppna och fria samhällen står fortfarande inför allvarliga hot. Ett kommer från en nyväckt religiös totalitarism. Själv tror jag att det är det mindre ödesdigra, förutsatt att terroristjägarna kan hålla kärnvapen och smutsiga bomber utom räckhåll för fanatikerna till deras rörelse själv. Möjligen kan våra vänsterintellektuellas ständiga beredskap att agera femtekolonnare ställa till besvär i det avseendet, men å andra sidan har Irakkriget inneburit ett tydligt avslöjande av var dessa egentligen står. Den som kallar sadistiska halsavsägare för frihetskämpar har ju i allt väsentligt definierat sig själv.

Det andra, på lång sikt mer elakartade hotet är den ständigt fortgående, mjukt terapeutiska inskränkning av individens rörelsefrihet, som vi i varje nummer försökt bjuda motstånd. Bristen på framgång i den kampen är tyvärr fullständig. Storebror ser allt mer och lägger sig allt ivrigare i hur vi lever våra liv.

SOM SÅ OFTA under de senaste 90 åren – och detta kunde Heckscher och Bagge inte heller veta – kommer ljuset från väster. George Bushs valseger uppfattas av de flesta av våra ideologiska meningsfränder i USA som en definitiv gravsättning av hela det ideologiska arvet från 1960-talet. Amerikanerna har än en gång slagit fast att individualism, kombinerat med frivilliga, från staten autonoma gemenskaper, förblir deras ideal. Om man på andra sidan Atlanten lyckas bemästra de auktoritära strömningar som det så kallade kriget mot terrorn samtidigt har fört med sig, kan vi sålunda även i fortsättningen hämta inspiration där. Svensk Tidskrifts läsekrets lär behöva det. Med detta – Au revoir, mes amis!

